

Dosarul nr. 3r-127/24
2-21190426-01-3r-30042024

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud. L. Holevițcaia)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (V. Sîrbu, A. Braga, V. Negru)

DECIZIE

12 iunie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTȚIE

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând recursurile depuse de Uniunea Avocaților din Republica Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Plevan Vasile împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, terț Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva încheierii din 08 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost declarate inadmisibile apelurile depuse de Uniunea Avocaților din Republica Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, împotriva hotărârii din 05 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă:

La 27 decembrie 2021, Plevan Vasile a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, terț Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Prin hotărârea din 05 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea în contencios administrativ, înaintată de către Plevan Vasile, a fost admisă.

S-a anulat actul administrativ individual defavorabil – hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat de pe lângă Uniunea avocaților din Republica Moldova nr.47/2/2022 din 08.02.2022 și s-a obligat Comisia de licențiere a profesiei de avocat de pe lângă Uniunea Avocaților din Republica Moldova să emită actul administrativ individual favorabil privind admiterea lui Vasile Plevan în profesia de avocat, în temeiul art.10 alin.(2) lit. d) din Legea nr.1260-XV din 19 iulie 2002, în

redacția Legii în vigoare la data înaintării cererii de accedere în profesia de avocat din 26 octombrie 2021.

Invocând ilegalitatea hotărârii instanței de fond, la 06 decembrie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat apel (nemotivat) împotriva hotărârii din 05 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d.168, vol. I).

La data de 19 decembrie 2023 a depus apel Uniunea Avocaților din Republica Moldova, împotriva hotărârii din 05 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în conținutul acestuia invocând că nu cunoaște toate raționamentele instanței de judecată la adoptarea hotărârii deoarece a fost pronunțat dispozitivul, precum își rezervă dreptul de a depune apel suplimentar după comunicarea hotărârii motivate (f.d.170-181, vol. I).

Prin încheierea din 08 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, au fost declarate inadmisibile apelurile depuse de Uniunea Avocaților din Republica Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, pe motiv că motivarea apelurilor nu a fost depusă în termenul prevăzut la art. 232 alin. (2) din Codul administrativ.

La 11 aprilie 2024, prin intermediul poștei electronice, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, a declarat cerere de recurs împotriva încheierii din 08 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea încheierii contestate și emiterea unei noi încheieri cu restituirea spre examinare a cererii de apel menționate.

În susținerea recursului, recurentul a menționat că, încheierea contestată este neîntemeiată și urmează a fi casată cu restituirea cauzei spre rejudecare.

A susținut că, a depus cererea de apel motivată în interiorul termenului stabilit de art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, or, aprecierea instanței de apel precum că cererea de apel a fost depusă ca nemotivată, o consideră eronată și contrară circumstanțelor cauzei.

A declarat că la 19 decembrie 2023, la adresa de e-mail jrc@justice.md orele 17:58 a fost expediată cererea de apel a Uniunii Avocaților din Republica Moldova întocmită în conformitate cu exigențele stabilite de art. 233 din Codul administrativ. Totodată a indicat că în situația când cererea de apel nu ar fi fost în corespundere cu cerințele prevăzute la art. 233 alin. (1) și (2) și 234 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de apel urma să stabilească un termen pentru înlăturarea pretinselor neajunsuri.

La 19 aprilie 2024, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a declarat cerere de recurs împotriva încheierii din 08 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea încheierii contestate și emiterea unei noi încheieri privind repunerea în termen a cererii de apel și declararea admisibilității acesteia.

În susținerea recursului, recurentul a menționat că, încheierea contestată este neîntemeiată și urmează a fi casată cu restituirea cauzei spre rejudecare.

A susținut cu referire la dispozițiile art. 195 din Codul administrativ că, instanța de fond nu a explicat participanților la proces procedura și termenul de atac al hotărârii conform art. 232 alin. (2) din codul administrativ, ceea ce reprezintă în opinia sa o încălcare a art. 236 alin. (1) și 241 alin. (6) din Codul de procedură civilă.

A indicat recurentul că instanța de apel, totodată nu a respectat prevederile art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

A notat recurentul că apelul a fost depus în termen de 30 de zile de la pronunțarea dispozitivului hotărârii din 05 decembrie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Conform articolului 242 din Codul administrativ, recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Încheierea Curții de Apel Chișinău a fost emisă la 08 aprilie 2024, și a fost notificată recurenților la 08 aprilie 2024, prin intermediul poștei electronice, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică, anexat la materialele cauzei (f.d. 216, vol. I).

Uniunea Avocaților din Republica Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, s-au conformat prevederilor legale și în termen au depus recurs împotriva încheierii din 08 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, la data de 11 aprilie 2024 și 19 aprilie 2024.

La 02 mai 2024, în adresa intimațiilor a fost expediată copia recursurilor depuse de Uniunea Avocaților din Republica Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

La 24 mai 2024, Plevan Vasile a depus referințe, prin care a solicitat respingerea recursurilor depuse de Uniunea Avocaților din Republica Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 243 alin. (2) din Codul administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

În speță, completul nu consideră oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece în cererea de recurs argumentele au fost expuse cu suficientă claritate.

Verificând legalitatea actului judecătoresc contestat prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova este neîntemeiat și pasibil de fi respins, cu menținerea încheierii în partea declarării inadmisibile a cererii de apel depusă de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, iar recursul declarat de Uniunea Avocaților din Republica Moldova este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea încheierii instanței de apel, în partea declarării inadmisibile a cererii de apel declarată de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, restituind spre rejudecare problema soluționată prin încheierea casată din următoarele motive.

Conform art. 243 alin. (1) lit. b) și c) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul, anulează încheierea și adoptă o nouă încheiere.

Conform art. 236 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ, instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Apelul se declară inadmisibil în special când motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2).

Conform art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.

Actele cauzei denotă că, dispozitivul hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani a fost pronunțat la data de 05 decembrie 2023 (f.d. 163).

La 06 decembrie 2023, cu respectarea prevederilor art. 232 alin. (1) Cod administrativ, Ministerul Justiției al Republicii Moldova a contestat cu apel hotărârea din 05 decembrie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani (f.d.168, vol. I).

Conform extrasului din poșta electronică, anexat la materialele cauzei (f.d. 205) se atestă că la 22 ianuarie 2024, prin intermediul poștei electronice, în adresa participanților la proces a fost expediată copia hotărârii motivate a instanței de fond.

În circumstanțele descrise, instanța de apel conchide că termenul limită de prezentare a motivării apelului, a expirat de drept la data de 21 februarie 2024.

La caz, de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu a fost depusă motivarea apelului.

Este de remarcat că Ministerul Justiției al Republicii Moldova la 23 aprilie 2024 a depus o cerere prin care a solicitat anexarea cererii de apel motivate, repunerea în termen a căreia a solicitat-o în cererea de recurs.

În asemenea circumstanțe, instanța de recurs consideră că Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu a făcut uz nici de prevederile art. 237 alin. (1) din Codul administrativ, care oferă posibilitatea să solicite repunerea în termenul de prezentare a motivării apelului, în condițiile în care o astfel de omisiune ar fi justificată prin probe pertinente.

Astfel, fiind participant la proces și fiind interesat de soarta soluționării litigiului în care este implicat, Ministerul Justiției al Republicii Moldova trebuia să demonstreze un rol activ, manifestând comportament de bună-credință față de drepturile și obligațiile sale procedural.

Instanța de recurs consideră neîntemeiate argumentele recurentului aduse în acest sens, or, solicitarea privind repunerea în termen a cererii de apel motivate efectuată în instanța de recurs, urmează a fi apreciată ca neîntemeiată, deoarece, după cum s-a menționat supra, materialele dosarului denotă cert că hotărârea motivată a fost comunicată, apelantului la data de 22 ianuarie 2024, prin intermediul poștei electronice, respectiv termenul de 30 de zile acordat de lege pentru depunerea apelului motivat a expirat la 21 februarie 2024.

Potrivit art. 223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art.96–114.

Conform art. 96 alin. (1) și alin. (2) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Prin urmare, Colegiul constată că în termenul stabilit de lege pentru prezentarea motivării apelului, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu a luat măsurile

necesare, după cum sugerează jurisprudența CEDO, de a proteja drepturile sale de acces la instanță. Or, conform jurisprudenței CEDO participanții procesului de judecată, inițiind proceduri în justiție, urmează să-și asume un rol activ, urmărind cu diligență derularea procesului său și să dispună cu bună-credință de drepturile sale procedurale.

Fiind cel interesat de soluționarea cauzei, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a-și proteja dreptul de acces la instanță, după cum sugerează și jurisprudența CEDO, prin efectuarea actului de procedură până la expirarea termenului prevăzut de lege, la caz, prin depunerea motivării apelului în termen.

Drept consecință, intervine aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art.236 alin. (1) lit. e) din Codul administrativ de declarare a apelului inadmisibil.

Cu referire la argumentul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, precum că instanța de fond nu a explicat participanților la proces modul și termenul de depunere a motivării apelului, prevăzut la art. 232 alin. (2) din Codul administrativ și, respectiv acesta a fost motivul omiterii termenului de 30 de zile de depunere a apelului motivat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că este nefondat și nu poate fi reținut. Or, conform art. 23 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative. Deci, nimeni nu poate invoca necunoașterea legii, în special autoritatea care are rolul cheie în procesul de legiferare.

Colegiul menționează că potrivit jurisprudenței Curții Europene, participanții procesului de judecată urmează să-și asume un rol activ, urmărind cu diligență derularea procesului său și să dispună cu bună-credință de drepturile sale procedurale.

Conform art. 24 alin.(1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că neexercitarea oricărei căi de atac și neîndeplinirea oricărui alt act de procedură în termenul legal atrage decăderea din drept, afară de cazul când legea dispune altfel sau când partea dovedește că a fost împiedicată printr-o împrejurare mai presus de voința ei să efectueze acțiunea în termen.

Prin prisma art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, reclamantul/apelant avea obligația prezumată de a manifesta diligență și atitudine activă și la un interval rezonabil de timp să se intereseze prin mijloace eficiente referitor la hotărârea primei instanțe.

Această acțiune procesuală era vital necesară pentru întreprinderea măsurilor de protejare a dreptului de acces la instanță și depunerea în termen a motivării apelului, în caz contrar intervenind cu titlu de sancțiune procedurală, declararea apelului inadmisibil.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ amintește că, art. 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la

drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Instanța europeană a relatat însă, în practica sa constantă, că „dreptul la o instanță” nu este absolut. În această privință, Curtea Europeană, în mai multe cauze de acest gen, nu exclude niciodată ipoteza că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unui termen de exercitare a căii de atac (cauza Bacev contra Fosta Republică Yugoslavă a Macedoniei, Kemp contra Luxembourg, Diaz Ochoa contra Spaniei), în care înalta Curte a arătat că, termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

În atare circumstanțe, declararea apelului depus Ministerul Justiției al Republicii Moldova, ca fiind inadmisibil, este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. În susținerea opiniei enunțate, completul amintește că art. 6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și a Libertăților Fundamentale ale Omului îi garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil.

În practica sa constantă, Curtea a reiterat că „dreptul la instanță”, la fel ca și dreptul de acces, nu are un caracter absolut. În această privință Curtea Europeană, în multe cauze similare, nu exclude ipoteza că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unui termen de exercitare a căii de atac (cauza Bacev vs. fosta Republică Iugoslavă a 12 Macedoniei; Kemp vs. Luxemburg; Diaz Ochoa vs Spania), în care CEDO a reiterat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

Din considerentele menționate și având în vedere că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Cu referire la recursul declarat de către Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Completul de judecată reține.

Din materialele cauzei rezultă, că prin hotărârea din 05 decembrie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea în contencios administrativ, înaintată de către Plevan Vasile, a fost admisă. S-a anulat actul administrativ individual defavorabil – hotărârea Comisiei de licențiere a profesiei de avocat de pe lângă Uniunea avocaților din Republica Moldova nr.47/2/2022 din 08.02.2022 și s-a obligat Comisia de licențiere a profesiei de avocat de pe lângă Uniunea Avocaților din Republica Moldova să emită actul administrativ individual favorabil privind admiterea lui Vasile Plevan în profesia de avocat, în temeiul art.10 alin.(2) lit. d) din Legea nr.1260-XV din 19 iulie 2002, în redacția Legii în vigoare la data înaintării cererii de accesare în profesia de avocat din 26 octombrie 2021.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 19 decembrie 2023 Uniunea Avocaților din Republica Moldova a declarat apel împotriva hotărârii din 05 decembrie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, în conținutul acestuia invocând că nu cunoaște toate raționamentele instanței de judecată la adoptarea hotărârii deoarece a fost pronunțat dispozitivul, indicând că își rezervă dreptul de a depune apel suplimentar după comunicarea hotărârii motivate (f.d.170-181, vol. I).

Prin încheierea din 08 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, au fost declarate inadmisibile apelurile depuse de Uniunea Avocaților din Republica Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, pe motiv că motivarea apelurilor nu a fost depusă în termenul prevăzut la art. 232 alin. (2) din Codul administrativ.

Această concluzie în partea declarării inadmisibile a cererii de apel depusă de Uniunea Avocaților din Republica Moldova este eronată, or la 19 decembrie 2023, la adresa de e-mail jrc@justice.md orele 17:58 a fost expediată cererea de apel a Uniunii Avocaților din Republica Moldova întocmită în conformitate cu exigențele stabilite de art. 233 din Codul administrativ. Respectiv, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, a fost în drept să depună o cerere care completează argumentele apelului declarat la 19 decembrie 2023, dar nu a avut obligația de depune apel suplimentar după comunicarea hotărârii motivate.

În astfel de circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel pripit a considerat a fi incidente prevederile art. 232 alin. (2) Cod administrativ cu referire la apelul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova și prin încheierea din 08 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, a considerat ca fiind inadmisibil apelul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, din motivul că nu a prezentat motivarea apelului în modul stabilit de art. 232 alin. (2) din Codul administrativ. Or, menținerea acestei încheieri în condițiile sus-enunțate, nu ar constitui pentru, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, decât o îngrădire de a-și valorifica drepturile procedurale conform normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția Europeană a Drepturilor Omului, precum și îngrădirea accesului la justiție, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că instanța de apel prematur a declarat inadmisibilă cererea de apel depusă de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, de a anula încheierea din 08 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, în partea în care se referă la apelul declarat de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, și de a remite cauza în instanța de apel la etapa primirii în procedură a cererii de apel.

În conformitate art. 243 alin. (1) lit. b) și c) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova.

Se admite recursul depus de Uniunea Avocaților din Republica Moldova.

Se casează parțial încheierea din 08 aprilie 2024 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Plevan Vasile împotriva Uniunii Avocaților din Republica Moldova, terț Ministerul Justiției al Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, în partea declarării inadmisibile a cererii de apel depuse de Uniunea Avocaților din Republica Moldova, și se restituie cauza la Curtea de Apel Chișinău, la etapa punerii pe rol a apelului depus de Uniunii Avocaților din Republica Moldova.

În rest încheierea se menține.
Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc